

УДК 007 : 304 : 070

Цюпко І.В.

¹ студ. гр. СН-310м, НУ «Запорізька політехніка»

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ «КОЛОСОК» ЯК ТИП ВИДАННЯ

Проблема типології журналів уже давно цікавить вчених. Типологічні ознаки журнальних видань розглядаються Т. Давидченко [2], Г. Дзюбенко [3], М. Недопитанським [5] та ін. науковцями. Заслужують на увагу роботи українських учених О. Коновця [4], Е. Огар [6], В. Погребної [7], що висвітлюють окремі аспекти функціонування науково-популярних журналів. Однак відчувається брак наукових розвідок, присвячених вивченню особливостей функціонування сучасних науково-популярних природничих журналів для дітей. Цим і визначається актуальність нашого дослідження. Його мета: окреслити типологічні особливості науково-популярного природничого журналу для дітей «Колосок».

«Колосок» – всеукраїнський науково-популярний природничий журнал для дітей середнього шкільного віку. Засновники видання – ЛМГО «Львівський інститут освіти», видавництво СТ «Міські інформаційні системи». Назва журналу пішла від назви щорічного Міжнародного природничого інтерактивного конкурсу «Колосок», який проходить з 2003 року за сприяння Міністерства освіти і науки України серед учнів 1–11-х класів. Матеріали журналу є базою для підготовки до конкурсу.

ЛМГО «Львівський інститут освіти» є засновником не тільки Всеукраїнського науково-популярного природничого журналу для дітей «Колосок», а й науково-популярної природничої газети для розумників та розумниць «Колосочок», серії науково-популярної природничої літератури для дітей «Бібліотечка Колоска», організовує та проводить літні природничі школи для дітей, інтелектуальні командні змагання на кубок журналу «Колосок», навчальні семінари для учителів початкових класів та природничих предметів.

Автор більшості публікацій у журналі «Колосок», його головний редактор, Дарія Біда, так презентує назву та завдання цього видання: «Ви бачите перший номер природничого журналу «Колосок». Чому журнал називається саме так? Тому що у ньому ви знайдете зерна знань з різних галузей природознавства. На сторінках журналу ми познайомимо вас з історією винаходів і розповімо про знаменитих людей у дитинстві. У журналі ви знайдете головоломки й логічні задачі, дізнаєтесь про найбільші космічні тіла й найдрібніші живі організми, познайомитесь з вашими ровесниками, які досліджують природу» [35].

Журнал видається і друкується у Львові з 2006 року (щомісячник з 2011 р.) українською мовою. Формат видання – В 5. Кількість сторінок: 48–52. Тираж – 11000 примірників. Періодичність – журнал виходить щомісячно. Його мета – популяризація природничих знань, залучення дітей до дослідовного й регулярного читання, формування у них стійких навичок спілкування з науково-популярною літературою.

Фактично аудиторія журналу «Колосок» – діти віком 10–15 років. Видання зацікавить також батьків, вчителів природничих предметів, природознавства. Інтерактивні сторінки журналу залучають дітей до індивідуальної та колективної пізнавальної, дослідницької, творчої діяльності.

Матеріали, розміщені на сторінках журналу «Колосок», відображені на сайті <http://kolosok.org.ua/vseukrajinskyj-pryrodnychuj-naukovo-populyarnyj-zhurnal/>. Тут надається можливість підписатись на журнал, а також переглянути архів попередніх випусків. Зручна система керування сайтом дає можливість швидко змінювати та завантажувати нову інформацію.

«Колосок» – науково-популярне видання (до цього типу видань можна віднести журнали «Країна знань», «Юний натураліст», «Юний технік України», «Юний моделіст-конструктор»). Саме цей вид друкованих мас-медіа є дієвим засобом популяризації спеціальних знань серед широкого дитячого читацького загалу. У таких журналах міститься наукова теоретична і практична інформація. Треба зазначити, що журнал «Колосок» має ознаки і навчального видання, бо в ньому представлені і такі матеріали, що покликані допомогти дитині у навчанні. В цьому журналі друкується корисний наочний матеріал. Наприклад, матеріали, що допоможуть навчити основ англійської мови, фізики, біології, астрономії тощо.

Головна особливість журналу «Колосок» – інтегрований підхід у репрезентації природознавчих знань; розвиваючий характер; широке використання оригінальних засобів популяризації наукових знань з орієнтацією на читацьку аудиторію підліткового віку; належна культура художньо-технічного оформлення й поліграфічного виконання; інтерактивний характер (відповідні сторінки журналу залучають дітей до

індивідуальної й колективної пізнавальної, дослідницької, творчої діяльності).

Однією з основних структурних одиниць видання є рубрикація. У журналі «Колосок» всі рубрики сюжетно пов'язані між собою. У цьому виданні передбачені рубрики: «Наука і техніка», «Жива природа», «Земля і Всесвіт» (більш рання назва «Планета Земля»), «Наукові цікавинки» (більш рання назва «Про все на світі»), «Людина і екологія», «Таємниці природи Довкілля». Рубрика «Наука і техніка» репрезентує матеріали з історії різних наук (фізики, хімії, математики, астрономії та ін.), матеріали, в яких представлені досліди, деякі з них школярі можуть провести навіть у домашніх умовах. Рубрика «Жива природа» дає можливість ознайомитися зі світом тварин і рослин, мистецтвом їх виживання. Матеріали, представлені в рубриці «Земля і Всесвіт» («Планета Земля»), сприяють розширенню світогляду дитини про різні планети, космічні явища тощо.

Тематика журналу – природознавство як інтегрований комплекс дисциплін. У журналі публікують науково-популярні статті з астрономії, біології, географії, екології, фізики, хімії. Матеріали журналу присвячені явищам живої природи, новим відкриттям у науці і техніці, астрономічним загадкам та цікавим дослідженням у відповідних галузях знань. У виданні друкуються літературні твори читачів та їхні перші наукові дослідження.

Матеріали журналу «Колосок» відзначаються науковістю, достовірністю, вони присвячені різним явищам живої природи, новим відкриттям у науці та техніці, науковим загадкам та цікавим фізичним, хімічним, біологічним, астрономічним та ін. дослідженням.

Редактори будують тематично-змістове наповнення видання «Колосок», чітко уявляючи цільове призначення журналу, вивчають та враховують потреби своєї читацької аудиторії, запити сучасної дитини, випускають таку продукцію, яка для сучасної дитини є цікавою і необхідною, а значить досягають комунікації із дитячою аудиторією.

Основними умовами реалізації цільового призначення дитячого журналу є розмаїтість жанрової палітри видання та доступність її змістового наповнення. Рівень сприйняття того чи іншого текстового матеріалу залежить від тематики та обраного жанру. На сторінках видання «Колосок» можна знайти такі жанри, як: статті, листи, звернення, нариси, інтерв'ю, замальовки, репортажі, кореспонденції. На сторінках журналу подаються цікаві завдання, вікторини, тести. Важливим моментом є також залучення читачів до співпраці: друкування на сторінках часописів дитячих творів, зокрема віршів, розповідей, фотографій, листів.

У журналі не тільки подається нова цікава інформація з гарними ілюстраціями (фотографії, малюнки, схеми, графіки), а й перевіряються засвоєні знання за допомогою ребусів, кросвордів, логічних завдань.

Таким чином, «Колосок» – Всеукраїнський науково-популярний природничий журнал для дітей середнього шкільного віку, який видається і друкується у Львові з 2006 року (щомісячник з 2011 р.) українською мовою. Його мета – популяризація природничих знань, залучення дітей до послідовного й регулярного читання, формування у них стійких навичок спілкування з науково-популярною літературою. Журнал містить матеріали, присвячені відкриттям у науці і техніці, науковим загадкам і дослідженням – залишаючись дійсно єдиним журналом в Україні з такої тематики.

За своїм цільовим призначенням цей журнал відповідає заявленому редакцією типу науково-популярної дитячої преси, оскільки науково-технічна інформація, а також матеріали, у яких представлено рослинний та тваринний світ, займають 80 % площини видання. Треба зазначити, що журнал «Колосок» має ознаки і навчального видання, бо в ньому представлені і такі матеріали, що покликані допомогти дитині у навчанні. У журналі «Колосок» не тільки подається нова цікава інформація з гарними ілюстраціями (фотографії, малюнки, схеми, графіки), а й перевіряються засвоєні знання за допомогою ребусів, кросвордів, логічних завдань.

На сторінках видання «Колосок» можна знайти такі жанри, як: статті, листи, звернення, нариси, інтерв'ю, замальовки, репортажі, кореспонденції. На сторінках журналу подаються цікаві завдання, вікторини, тести. Важливим моментом є також залучення читачів до співпраці: друкування на сторінках часописів дитячих творів, зокрема віршів, розповідей, фотографій, листів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Всеукраїнський науково-популярний природничий журнал для дітей «Колосок». URL : <http://kolosok.org.ua/vseukrajinskyj-pryrodneychuj-naukovo-populyarnyj-zhurnal/>.

2. Давидченко Т. Типологічна класифікація дитячих періодичних видань в Україні. URL : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2316>

3. Дзюбенко Г. Сучасна журнальна періодика: загальна характеристика, типологія, основні функції та принципи. Наукові записки Інституту журналістики КНУ ім. Т. Шевченка. 2005. № 3. С. 24–31.

4. Коновець О. Ф. Наукова періодична преса в Україні: історичні традиції і сучасні проблеми. Вісник журналістики. К. : РВЦ «Київський університет», 1998. Вип. 6. С. 59–62.

5. Недопитанський М. І. Сучасна українська періодика: типологічний аспект. URL : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1553>

6. Огар Е. І. Українське книго- та пресовидання для дітей (спроба загального огляду). Збірник праць науково-дослідного центру періодики. Львів, 2002. Вип. 10. С. 260–277.

7. Погребна В. Л., Прокопець О. О. Науково-популярні журнали у медіапросторі України. Тиждень науки. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 18–12 квітня 2016 р. Редкол.: Ю. М. Внуков (відпов. ред.) та ін. Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. С. 458–461.